

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący)

SSN Przemysław Kalinowski (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron

w dniu 5 września 2019 r.

w sprawie **G. M.**

oskarżonego z art. 218 § 1 a k.k. i in.

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok Sądu Okręgowego w R. z dnia 18 marca 2019 r., sygn. akt III Ka [...],

uchylający wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt X K [...],

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

postanowił

1. oddalić skargę obrońcy osk. G. M.,

2. obciążyć oskarżonego kosztami sądowymi postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

G. M. został oskarżony o to, że w okresie od bliżej nieustalonej daty 2005 r. do dnia 30 września 2014 r. jako dyrektor Zespołu Szkół Nr [...] w D., woj. [...], wykonując czynności w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych złośliwie i uporczywie naruszał prawa pracowników w zakresie równego traktowania wynikające ze stosunku pracy oraz karty nauczyciela przez wielokrotne naruszanie ich dóbr osobistych, a nadto w zakresie zachowań podejmowanych wobec J. K. w w/w miejscu i czasie poprzez wykorzystanie

stosunku zależności kilkakrotnie doprowadził J. K. do poddania się innej czynności seksualnej, przy czym opisane w zarzucie czynności nosiły również znamię mobbingu, a nadto w zakresie zachowań podejmowanych wobec A. P. w okresie od marca 2008 r. do stycznia 2014 r. poprzez wykorzystanie stosunku zależności kilkakrotnie doprowadził ją do poddania się innej czynności seksualnej, przy czym opisane w zarzucie czynności nosiły również znamię mobbingu, tj. o czyn z art. 218 § 1a k.k., a w zakresie zachowań podejmowanych wobec J. K. i A. P. – o czyn z art. 218 § 1a k.k. i art. 199 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Wyrokiem Sądu Rejonowego w R. z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt X K [...], oskarżony G. M. został uniewinniony od popełnienia zarzucanego mu czynu.

Apelację od tego wyroku wniósł prokurator zarzucając w niej obrazę przepisów postępowania mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia w wyniku dowolnej oceny materiału dowodowego zgromadzonego w toku postępowania, faktycznego pominięcia dowodów zawnioskowanych przez oskarżyciela a niekorzystnych dla oskarżonego, a także braku odniesienia się do wszystkich istotnych faktów i dowodów w sprawie. W konsekwencji tych uchybień, zdaniem oskarżyciela publicznego, doszło do błędnych ustaleń faktycznych, które doprowadziły do wydania wyroku uniewinniającego. Zarzucono także zaniechanie przesłuchania na rozprawie biegłego z zakresu seksuologii oraz zaniechanie zasięgnięcia opinii biegłego z zakresu psychiatrii lub psychologii co do rozstroju zdrowia spowodowanego u J. K..

Apelacje w tej sprawie złożyli również pełnomocnicy oskarżycielek posiłkowych. Skarżący także podnieśli zarzuty naruszenia przepisów procesowych w wyniku braku prawidłowego wprowadzenia do procesu niektórych istotnych dowodów uzyskanych w toku postępowania przygotowawczego, dokonania wybiórczej oceny materiału dowodowego, pominięcia dowodów niekorzystnych dla oskarżonego, dokonania oceny dowodów w sposób naruszający zasady prawidłowego rozumowania, wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego, a także błędy w ustaleniach faktycznych dotyczących kwestii bezpośrednio związanych z zarzutami stawianymi oskarżonemu, co doprowadziło Sąd I instancji do nieprawdziwego ustalenia, jakoby oskarżony nie dopuścił się zarzucanego mu czynu.

W konkluzjach środków odwoławczych, zarówno prokurator, jak i pełnomocnicy oskarżycielek posiłkowych, wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy w R. wyrokiem z dnia 18 marca 2019 r., sygn. akt III Ka [...], uchylił wyrok Sądu Rejonowego w R. z dnia 6 lutego 2018 r. i przekazał sprawę G. M. temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Obecnie, obrońca oskarżonego wniósł skargę na wyrok sądu odwoławczego zarzucając naruszenie art. 437 § 2 k.p.k., polegające na uchyleniu wyroku Sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, gdy nie zaistniały przesłanki określone w art. 439 § 1 k.p.k., a nie jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości, zaś wskazania sądu odwoławczego co do dalszego postępowania ograniczają się do przeprowadzenia czynności dowodowych z wykorzystaniem wiadomości specjalnych, które sprawdziłyby, czy w następstwie zachowań oskarżonego ukierunkowanych na J. K. nie doszło do spowodowania rozstroju zdrowia tej kobiety.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

Odpowiedzi na skargę obrońcy oskarżonego udzielili zarówno Prokurator Rejonowy w R., jak i pełnomocnicy oskarżycielek posiłkowych, wnosząc o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga obrońcy osk. G. M. okazała się niezasadna i wobec tego podlegała oddaleniu. Stosownie do dyspozycji art. 539a § 1 k.p.k., nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść, gdy wydanie na etapie postępowania odwoławczego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym naruszyło dyrektywy zamieszczone w treści art. 437 k.p.k. lub też, gdy przy wydaniu tego orzeczenia doszło do uchybienia o charakterze bezwzględnej przyczyny odwoławczej należącej do katalogu wymienionego w art. 439 § 1 k.p.k. Kontrola przeprowadzana w ramach rozpoznawania skargi na wyrok sądu odwoławczego koncentruje się zatem na sprawdzeniu okoliczności wymienionych w tym ostatnim przepisie, a także na zbadaniu, czy norma wynikająca z treści art. 454 k.p.k., rzeczywiście stała na przeszkodzie wydaniu

orzeczenia korygującego rozstrzygnięcie Sądu I instancji w miejsce orzeczenia kasatoryjnego, ewentualnie, czy istotnie dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy niezbędne jest przeprowadzenie w całości przewodu sądowego (warunek z art. 437 § 2 in fine k.p.k.). Podkreślić przy tym należy, że w ramach postępowania w przedmiocie skargi Sąd Najwyższy nie dokonuje samodzielnej oceny materiału dowodowego sprawy i nie przedstawia własnej oceny ewentualnego zaistnienia przesłanek z art. 454 k.p.k. uzasadniających lub też stanowiących podstawę do wydania wyroku uchylającego orzeczenie sądu *meriti*.

Stąd też zasadnicze znaczenie ma zdefiniowanie stanowiska sądu odwoławczego, który wydał orzeczenie o charakterze kasatoryjnym – z punktu widzenia granic takiego orzekania określonych w art. 437 § 2 k.p.k.

Wbrew wywodom skarżącego, przyczyną uchylenia przez sąd odwoławczy wyroku Sądu Rejonowego w R. z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt X K [...] i przekazania sprawy G. M. temu Sądowi do ponownego rozpoznania, nie była tylko potrzeba poszerzenia materiału dowodowego, ale także – choć też nie przede wszystkim – brak wnikliwego odniesienia się do wszystkich dowodów zgromadzonych w toku postępowania. Sąd odwoławczy trafnie bowiem zwrócił uwagę na pominięcie całego szeregu istotnych okoliczności wynikających z dowodów osobowych oraz wady opinii złożonych przez psychologa a mających pomóc przy dokonywaniu oceny wiarygodności relacji pokrzywdzonych A. P. i J. K.. Zupełnie jednoznacznie Sąd Okręgowy w R. wyraził natomiast swoje stanowisko w kwestii wartości dowodu z zeznań tego ostatniego świadka w odniesieniu do zarzutu stawianego oskarżonemu. Stwierdzono bowiem wprost, że „dokonana przez Sąd Rejonowy ocena znaczenia i wiarygodności zeznań J. K. przekroczyła granice swobodnego uznania sędziowskiego, przez co stała się oceną dowolną. To z kolei pozwala na uznanie zasadności zarzutów obrazy art. 7 k.p.k. w stopniu, który mógł i wywarł wpływ na treść zaskarżonego wyroku, skoro oskarżony został w całości uwolniony od stawianego mu zarzutu odwołującego się do koncepcji jednoczynowej odpowiedzialności karnej, o której mowa w art. 11 k.k.”.

W dalszych swoich wywodach sąd odwoławczy jednoznacznie akcentuje również zasadniczą przesłankę swojego rozstrzygnięcia. Wbrew wywodom skarżącego, nie jest nią potrzeba przeprowadzenia czynności dowodowych

z wykorzystaniem wiadomości specjalnych. Żadnych wątpliwości co do merytorycznej podstawy uchylenia wyroku Sądu I instancji w tej sprawie nie pozostawia konkluzja wyrażona przez sąd odwoławczy, który stwierdził, że procesową konsekwencją odmiennej oceny relacji złożonych w toku procesu przez śwd. J. K. i przyznania im istotnego znaczenia z punktu widzenia wyniku tego procesu „jest konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji, gdyż wyrażona w art. 454 § 1 k.p.k. reguła *ne peius* stanowi prawną przeszkodę do wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia o charakterze reformatoryjnym”.

W tych warunkach można zasadnie wyrazić przekonanie, że Sąd Okręgowy w R., uchylając wyrok Sądu I instancji w tej sprawie i przekazując ją do ponownego rozpoznania, dostrzegał zarówno potrzebę dokonania odmiennej oceny wiarygodności relacji składanych przez śwd. J. K., jak i konieczność poddania pogłębionej analizie tych okoliczności, które wynikają z dowodów nieosobowych pominiętych w dotychczasowych rozważaniach sądu *meriti*, a wspierających tezy aktu oskarżenia. Jednocześnie, Sąd Okręgowy bez żadnych niedomówień określił swoje stanowisko, że rozstrzygnięcie w tej sprawie – przynajmniej w odniesieniu do niektórych fragmentów czynu zarzucanego osk. G. M. – powinno być inne, przy czym wyraźnie wskazał na ograniczenie wynikające z treści art. 454 k.p.k., uniemożliwiające mu danie wyrazu własnej – odmiennej niż to uczynił Sąd I instancji – ocenie całokształtu materiału dowodowego. Zatem, powody dla których Sąd ten nie widział możliwości utrzymania w mocy wyroku uniewinniającego zostały wyraźnie wyartykułowane i mieszczą się one w kręgu okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 k.p.k.

Wobec powyższego należało orzec, jak w sentencji.